

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ САМОРЕГУЛЮВАННЯ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Еш С.М., І. М. Вербіцька

Розглянуто сутність удосконалення системи саморегулювання на фінансовому ринку. Проаналізовано роль саморегулювних організацій в умовах міжнародної інтеграції і їх значення.

Ключові слова: фінансовий ринок, саморегулювання, саморегулювні організації, напрями удосконалення саморегулювання.

Кількісне зростання та якісне вдосконалення фінансового ринку зумовлює об'єктивну потребу в розвитку функцій саморегулювання, що означає, з одного боку, посилення ролі операторів ринку в його подальшій розбудові, а з іншого боку, необхідністю підвищення ефективності взаємодії саморегулюючих організацій (СРО) і державних регуляторних органів влади.

У світовій практиці на ринку фінансових послуг саморегулювні організації є невід'ємною складовою регуляторної системи. Вони відіграють важливу роль у розробці кодексу професійної поведінки, типових договорів, певних правил і стандартів діяльності учасників ринку.

СРО вважаються некомерційними недержавними організаціями, що створюються професійними учасниками фінансового ринку на добровільній основі з метою регулювання певних питань функціонування ринку на підставі державних гарантій, які виражаються у наданні їм державного статусу саморегулювних організацій.

Метою функціонування саморегулювних організацій кожного сегмента ринку є забезпечення діяльності професійних учасників ринку, які є його членами, розробка й запровадження правил і здійснення відповідного виду діяльності.

В контексті світових тенденцій та необхідності реформування регулювання й нагляду на фінансовому ринку України, вдосконалення системи саморегулювання полягає у запровадженні ряду заходів:

- розробці і прийнятті базового закону про саморегулювання на фінансових ринках, у якому мають бути закріплені основні принципи діяльності саморегулювних організацій;

- визначенні процедури делегування саморегулювним організаціям повноважень щодо нагляду за добросовісною конкуренцією на фінансових ринках, у тому числі шляхом розробки і впровадження кодексів професійної етики, права на застосування заходів впливу;

- розробці й забезпеченні виконання умов прийнятності фінансових послуг інвесторами та іншими споживачами;

- створенні з участю саморегульвних організацій страхових і гарантійних фондів, які б забезпечили додатковий захист прав інвесторів і споживачів фінансових послуг.

Підвищення ролі саморегулювання на фінансовому ринку має відбуватися шляхом поступового передання повноважень із регулювання, закріплених на даний час за державним органом виконавчої влади, саморегульвним організаціям, які репрезентують увесь ринок фінансових послуг. Отже, має бути створена державна система, яка б стимулювала саморегульвні організації, встановлювала чіткі вимоги щодо професійної діяльності учасників ринку та контролювала їх дотримання. Водночас треба розвивати й надавати державну підтримку громадським організаціям, що об'єднують споживачів фінансових послуг. Потрібно забезпечувати постійний діалог між громадськими об'єднаннями, асоціаціями професійних учасників фінансового ринку й регуляторними державними органами щодо нормоутворення, правовстановлення, правозастосування, консолідації зусиль у справі подальшої розбудови вітчизняного фінансового ринку. Для цього необхідно внести відповідні зміни до Цивільного кодексу України, зокрема такі, що будуть спрямовані на уточнення статусу саморегульвних організацій професійних учасників та ініціативних об'єднань споживачів фінансових послуг.

Зі свого боку, саморегульвні організації повинні функціонувати відповідально, втілювати передовий досвід і здійснювати моніторинг своїх ринків, виходячи не тільки із власних економічних, репутаційних чи регуляторних інтересів.

Таким чином саморегулювання слід розглядати як частину єдиної моделі ефективного й всеохоплюючого регулювання фінансових ринків, вдосконалення якої повинно базуватись на створенні ефективної системи підзвітності, розробці чітких принципів взаємодії державних органів і саморегульвних організацій, формуванні міжгалузевих, міждержавних і міжнародних союзів саморегульвних організацій.